

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ. ਜੇ., ਬੀ. ਐਸ. ਵਿਲੋ ਅਤੇ ਜੀ. ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 276 .

3 ਅਕਤੂਬਰ 1980

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III)— ਧਾਰਾ 52, 241 ਅਤੇ 242—
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19— ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ—
ਧਾਰਾ 241— ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ — ਦਿਸ਼ਾ-
ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਕੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ
ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 241 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ
ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ - ਕੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਖੇਤਰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ
ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਇੱਕ
ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ -
ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਫੰਡ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ
ਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰੋਲ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ
ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ
ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ
ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ
ਮੁਨਿਆਦੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ
ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਵਿੱਚ
ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਖੇਤਰ, ਫਿਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਦੀ ਉਪ-
ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ
ਧਾਰਾ 241 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਸ਼ਾ-
ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 242 ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸ
ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਹੋਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 242 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। (ਧਾਰਾ 4, 6 ਅਤੇ 7)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ (ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 7, 10 ਅਤੇ 241 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 5 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ - ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। (ਪੈਰਾ 9)।

ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਗੋਕਲ ਚੰਦ, ਮਿੱਤਲ ਵੱਲੋਂ 5 ਮਾਰਚ, 1980 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਬੀ. ਐਸ. ਵਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜੀ. ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਦੇਸ਼, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ।

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: -

- (i) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-1 ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ।
- (ii) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਪੇਟੈਂਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਵਿਯਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ 5 ਅਤੇ 6 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਕੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਓ।
- (iii) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਨਾ ਦੇਣ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਰੇਸ਼ ਅੰਬਾ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਸ .

ਐੱਫ.

ਨਿਰਣਾ

ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ

1. ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 241, (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 19 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੁਢਲਾ ਨੁਕਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੁਲ ਬੈਚ ਨੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, 1979 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 276 ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿੰਡ ਬੇਗੋਵਾਲ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਚੋਣ 16 ਅਗਸਤ, 1978 ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 27 ਅਕਤੂਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਲੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ P-1 ਵਜੋਂ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ, ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 24 ਜਨਵਰੀ, 1979 ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 242 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2 ਫਰਵਰੀ, 1979 ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 242 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 241 ਅਤੇ 242 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ: • -

1. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਤੇ 242 ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
ਮੈਂ! ਉਹ ਅਤੇ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

2. ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 241 ਅਤੇ 242 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੇ

ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਅਤੇ 242 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 241 ਅਤੇ 242 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

3. ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੈਧ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 241 ਅਤੇ 242 *ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ* ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

4. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ VC.WPs, ਨੰ. , 131,5 1975 2807 ਐਫ 1979, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚਕਾਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਟਕਰਾਅ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(1) 1978 PLR 686.

m

ਰਾਮ ਬਚਨ ਲਾਇ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2), ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਸੁਪਰਾ), ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

5. ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ:-

"241. ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, -

- (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਉਂਸਪਲ ਫੰਡ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ.
- (2) ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- (4) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੂਤ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਸੂਚਿਆ ਖੇਤਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1404

ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ:-

"52. ਫੰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ.

(1) * * * * *

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਈ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਫੰਡ ਪੂਰੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ , ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਅਰਥਾਤ:-

(a) ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਤਕ ਗਲੀਆਂ, ਪੁਲਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਕਸਬੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ, ਬੰਨ੍ਹਾਂ, ਡਰੇਨਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਵੇਜ਼, ਲੈਟਰੀਨਾਂ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਘਰਾਂ, ਟੈਂਕੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਟਰ-ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਸੁਧਾਰ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਖਾਦ ਦੀ ਤਿਆਰੀ;

(b) ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ;

- (c) ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਘਰਾਂ, ਸਰਾਵਾਂ, ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ, ਮਾਰਕੇਟ , ਸਟਾਲਾਂ, ਕੈਂਪਿੰਗ ਮੈਦਾਨਾਂ, ਪੌਡਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ , ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ।
- (d) ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ, ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ, ਕੋਝੀ-ਪਨਾਹ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਅਕ ਜਾਂ ਚਾਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ;
- ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਜੀ. ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)
- (e) ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸਪਲਾਈ, ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ;
- (f) ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣਾ; ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਪਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ;
- (g) ਉਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਮਿਉਂਸਪਲ ਫੰਡ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਚਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ।

(6) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਖੇਤਰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਂ ਏਯੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਫੰਡ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। , ਇਹ ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਬਾ ਜਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਫਿਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 241 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰਾਮ ਬਚਨ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਸਟੇਪੋਫ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

7. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 242 ਐਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਹੋਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਚਿਤ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ. ਧਾਰਾ 242 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

8. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਗਾੜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਾਈਡ

ਏਰੀਏ ਦੀ ਉਪਾਧੀ, ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੰਮਕਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਕਟ 3 ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਆਦਿ, ਵਸੂਲੇ ਜਾਂ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ma/dte ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ 1966 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂ ਨੰਬਰ 2328 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ, ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਉਹ ਧਾਰਾ 10 ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਆਧਾਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1975 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ (ਐਕਟ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ, ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਇਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10, v/ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਨੂੰ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਲੇਖ ਮੰਨਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 14 ਅਤੇ 19. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ, ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਧਾਰਾ 241 ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹੀ।

9. ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 241 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 7, 10 ਅਤੇ 241 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 5 ਤੋਂ 7 ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਐਕਟ. ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ

ਉਲਟ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਮੋਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3), ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀਜੇ, ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : -

"ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ - ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਹੈ। , ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਜੇਐਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (4) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੈਰਾ 7 ਦੇਖੋ /

ਉਪਰੋਕਤ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 13(8) ਤੋਂ (12) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਉਪ ਧਾਰਾ (9), ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

(3) 1979 PLJ 129.

(4) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ, 40,

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਿੰਗ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵੀ।

* * * * *

ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰਹੋੜੀ ਕੋ-ਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਲੈਣਦਾਰ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਤਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂਬਰ। ਇਸ ਲਈ, ਅਟੱਲ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ) 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਥੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢੇਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(5) (1976) PL J, 302 DB

ਸੁਣਵਾਈ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦ ਤੁਲਸੀਪੁਰ ਸੂਗਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀ, ਤੁਲਸੀਪੁਰ, (6) ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ. ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂਪੀ ਟਾਊਨ ਏਰੀਆ ਐਕਟ (1914 ਦਾ 2) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਸਬੇ, ਪਿੰਡ, ਉਪਨਗਰ, ਬਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਆਬਾਦ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕਸਬੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਸਬੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਟਾਊਨ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

ਅਸਫਲਤਾ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਧਿਕਤਮ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ" ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(6) ਏਆਈਆਰ 1980 ^C~882।

ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਨੂੰ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

i

ਤੁਲਸੀਪੁਰ ਸ਼ੁਗਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ I) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਖੇਤਰ/ਕਸਬੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ 241 ਸੀਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਇਲਾਕਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗਣ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Gram Sabha Begowal and another v. State of Punjab and another
(G. C. Mital, J.)

11. ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 241 ਅਤੇ 242 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

12. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 241 ਅਤੇ 242 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਇਹ ਕੇਸ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ _

ਐਸ ਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ